

ВІДГУК

офіційного опонента члена-кореспондента НАМН України, доктора медичних наук, професора Маркіна Леоніда Борисовича на дисертацію Коваль Софії Дмитрівни “Діагностика та профілактика ускладнень варикозної хвороби у вагітних та породіль”, подану до спеціалізованої вченої ради Д 26.553.01 при ДУ „Інститут педіатрії, акушерства і гінекології НАМН України” на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.01 – акушерство та гінекологія

Актуальність обраної теми

Варикозна хвороба нижніх кінцівок є надзвичайно розповсюдженою патологією серед вагітних жінок, сягаючи, за деякими даними, 40 %. Окрім такої край високої розповсюдженості, варикозна хвороба характеризується явним прогресуванням під час вагітності, тобто набуває у цей період несприятливого перебігу. Останнє обумовлюється низкою цілком фізіологічних змін, притаманних вагітності, серед яких основними є гормональні та механічні. Є ще третя обставина, яка робить проблему «Варикоз і вагітність» дуже актуальною: часто перші прояви хвороби виникають саме під час вагітності, залишаючись у подальшому на все життя. Таку форму хвороби в акушерській клініці називають «гестаційна варикозна хвороба», підкреслюючи етіологічний зв'язок захворювання з вагітністю. Важливо відзначити, що варикозна хвороба обумовлює цілу низку небезпек для матері, істотно погіршує якість життя. Саме цим аспектам проблеми присвячено дисертаційне дослідження Коваль С.Д. “Діагностика та профілактика ускладнень варикозної хвороби у вагітних та породіль”. Викладене вище дозволяє стверджувати, що робота є актуальною, вчасною і важливою як у науково-теоретичному, так і в практичному плані.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація була виконана як фрагмент комплексної державної НДР кафедри акушерства і гінекології №3 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця «Алгоритм ведення вагітних та породіль групи перинатального ризику» (№ державної реєстрації 0115U005795).

Обґрунтованість наукових положень дисертації, їх достовірність та новизна

Новизна дослідження. Розглядаючи основні аспекти наукової новизни представленої дисертаційної роботи, необхідно відмітити, що автору вдалося виконати поставлені завдання по визначенню певних факторів ризику варикозної хвороби.

Автором уперше виявлено зміни в системі гемостазу в жінок з варикозною хворобою вен нижніх кінцівок у вагітних в III триместрі вагітності.

Вивчено імунний статус і параметри кровотоку вен малого таза та нижніх кінцівок у вагітних із варикозною хворобою, що дозволило запропонувати новий напрям корекції варикозного розширення вен і пов'язаних з ним ускладнень.

Дисертантом встановлено діагностичну цінність застосування ультрасонографії з доплерометрією судин малого таза та нижніх кінцівок для виявлення дилатації тазових вен, визначення параметрів кровотоку в судинах малого таза і нижніх кінцівок та їхню динаміку в процесі застосування комплексного лікування.

У роботі отримано нові дані щодо імунологічних та ендотеліальних аспектів патогенезу варикозної хвороби, що дозволило обґрунтувати застосування комплексної терапії даного захворювання у вагітних.

Теоретичне значення результатів досліджень. Самостійно отримані дисертантом дані є суттєвим внеском у вирішення проблеми діагностики та лікування варикозної хвороби у вагітних жінок. Проведені за допомогою сучасних методів дослідження розширюють існуючі знання про патогенез варикозної хвороби та відкривають нові напрями у розробці алгоритму діагностики та лікування даної патології.

Практичне значення результатів дослідження. Важливо відмітити, що дана робота має не тільки наукове, але й велике практичне значення. На основі проведеного автором клініко-статистичного аналізу виявлені фактори ризику варикозної хвороби у вагітних.

Вперше запропоновано та впроваджено в клінічну практику схему діагностики імунологічних, ендотеліальних, гемостазіологічних та венозних циркуляторних порушень при варикозній хворобі у вагітних жінок. Така схема

обстеження дозволяє визначити оптимальну тактику ведення та лікування хворих.

Автором розроблено та впроваджено в клінічну практику комплексну терапію варикозної хвороби вагітних жінок в III триместрі вагітності, яка покращує якість життя жінок з варикозною хворобою та запобігає розвитку тромбоемболічних ускладнень.

Обґрунтованість *висновків і рекомендацій*, що впливають із дисертації базується на достатньо великій кількості клінічних спостережень, логічному розподілі хворих вагітних на дві групи – основну і порівняльну, високому рівні сучасних методів дослідження та адекватній статистичній обробці отриманих результатів.

Структура та зміст дисертації

Дисертаційна робота побудована традиційно і складається зі вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів дослідження, 5 розділів власних досліджень, узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій та списку використаної літератури. Робота ілюстрована 69 таблицями та 47 рисунками. Список літератури складає 190 джерел: 145 вітчизняних та 45 зарубіжних.

У вступі автором покладена актуальність проблеми варикозної хвороби в акушерській практиці та необхідність удосконалення методів діагностики та консервативного лікування, чітко викладені мета і задачі дослідження. Задачі дослідження відповідають поставленій меті, послідовно і логічно розкривають етапи її досягнення. Викладений особистий внесок дисертанта свідчить про самостійність даної дисертаційної роботи.

У розділі "Огляд літератури" автор подає детальну характеристику стану проблеми варикозної хвороби у вагітних та породіль і сучасні погляди на перспективи її вирішення. Слід відмітити, що автор проаналізував значну кількість вітчизняної та зарубіжної літератури. Спочатку наведені сучасні дані про етіологію і патогенез варикозної хвороби. Особливу увагу приділено методам діагностики та лікування даного патологічного стану у вагітних жінок.

Дані, наведені в огляді літератури, свідчать про глибоке знання дисертантом літератури з досліджуваних питань, демонструє його вміння

аналізувати складні, а часом і суперечливі підходи до вирішення проблеми.

У другому розділі "Матеріали і методи досліджень" дисертант обґрунтовує і характеризує адекватність використаних методів дослідження. Методи дослідження підібрані таким чином, що їх застосування повною мірою охоплює вивчення алгоритму діагностики варикозної хвороби. Слід відмітити, що автором багато уваги приділено методам статистично-математичної обробки результатів клініко-параклінічних досліджень, що в свою чергу дало можливість отримати цілком вірогідні дані. Слід зазначити, що обрані методи досліджень адекватні поставленій меті та завданням дослідження.

Розділ 3 присвячено клініко-статистичній характеристиці вагітних жінок з варикозною хворобою вен нижніх кінцівок. Проведено детальний аналіз сімейного стану жінок, віку, клінічного перебігу хвороби, менструальної та репродуктивної функції жінок, соматичного та гінекологічного анамнезу, спадковості, перебігу та ускладненням даної вагітності. Дисертантом за даними клініко-статистичного аналізу жінок з варикозною хворобою визначено певні фактори ризику розвитку даної патології.

В четвертому розділі представлено дослідження системи гемостазу та маркерів дисфункції ендотелію у вагітних жінок з варикозною хворобою вен нижніх кінцівок. Дисертант вивчає показники гемостазіограми, фібрoneктину та гомоцистеїну. Слід відмітити, що отримані результати характеризуються новизною і мають важливий науковий характер.

П'ятий розділ дисертант присвятив імунологічним дослідженням вагітних та породіль з варикозною хворобою та впливу комплексної терапії на показники імунологічного статусу. Представлено дослідження показників клітинної, гуморальної ланок імунітету та факторів природної резистентності організму, що за варикозної хвороби під час вагітності це ніким не виявлено.

У шостому розділі наведено результати дуплексного сканування венозних судин тазу і нижніх кінцівок з визначенням морфометричних та гемодинамічних параметрів кровотоку у правих і лівих зовнішніх клубових, яєчникових та маткових венах, великій підшкірній та стегновій венах на тлі проведеної комплексної терапії вагітних жінок у III триместрі вагітності.

Встановлено також позитивний вплив рекомендованого комплексного лікування на якість життя жінок з варикозною хворобою, що автор доводить у 7

розділі дисертаційної роботи. Показано ефективність та переваги порівняно з симптоматичною терапією розробленого комплексного лікування у жінок зварикозною хворобою. Розділ добре ілюстрований, має важливі для практичного акушерства висновки.

В розділі “Узагальнення результатів дослідження” автор наводить основні положення роботи, порівнює отримані результати з літературними, дає їм теоретичне обґрунтування.

Основний текст дисертації закінчується *висновками та практичними рекомендаціями*. Висновки повністю відображають матеріали дисертаційної роботи і ґрунтуються на отриманих автором результатах. Ступінь обґрунтованості підтверджується достатньою кількістю досліджень, високим рівнем статистичної достовірності отриманих результатів. Поставлені задачі вирішені, а розроблені практичні рекомендації дозволяють поліпшити тактику ведення вагітних жінок з варикозною хворобою вен нижніх кінцівок.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях та авторефераті

Матеріали дисертації цілком відображені у 13 надрукованих роботах, 9 з яких у виданнях, що рекомендовані МОН України. Автореферат повністю віддзеркалює основний зміст дисертаційної роботи, суперечностей або протиріч між текстами дисертації та автореферату немає.

Робота виконана на достатньо великому клінічному матеріалі. Використані автором клінічні, лабораторні і інструментальні методи адекватні поставленим задачам. Наукові положення, висновки і практичні рекомендації аргументовані, апробовані і логічно витікають із одержаних результатів дослідження.

У цілому, дисертаційна робота гарно оформлена, автор вдало використав графічне та табличне наведення отриманих даних, що підвищує їх інформативність.

Недоліки дисертації та автореферату.

Принципових зауважень по роботі немає. Серед недоліків слід відмітити, що розділ 6 перевантажений табличним та графічним матеріалом дуплексного

обстеження, але це обумовлено надзвичайно великим обсягом проведених досліджень.

Оцінюючи в цілому роботу позитивно, хотілось би в порядку дискусії та уточнення окремих положень одержати відповідь на такі запитання:

- Які особливості етіопатогенетичних механізмів розвитку гестаційної варикозної хвороби, і якій, за Вашими даними, відсоток догестаційної та гестаційної форм хвороби був у обстежених жінок?
- Які критерії Ви оцінювали, при визначенні якості життя породіль з варикозною хворобою та як Ви можете прокоментувати отримані результати?

Висновок

Дисертація Коваль Софії Дмитрівни "Діагностика та профілактика ускладнень варикозної хвороби у вагітних та породіль", виконана під керівництвом професора Бенюка В.О. є закінченою науково-дослідною роботою, яка містить нове вирішення важливої наукової задачі клінічного акушерства – зниження частоти ускладнень варикозної хвороби у вагітних та породіль шляхом визначення нових патогенетичних ланок захворювання, розробки та впровадження комплексу лікувально-профілактичних заходів.

За актуальністю теми, обсягом фактичного матеріалу дослідження, науковою новизною та практичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю висновків, робота повністю відповідає вимогам п. 11 «Порядку ...» МОН України, щодо кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.01 - акушерство та гінекологія.

**Завідувач кафедри
акушерства та гінекології
Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького
член кореспондент НАМН України,
д.мед.н., професор**

